

Pripoved Rudija Šimca

V vinogradu ob hiši Šimčevih na pobočju Škabrijela se Rudi rad predaja delu s trtami. V mislih je tudi v svojem rojstnem Breginju, pri ljudeh, ki so pripovedovali o vojnah in težkem življenju.

Napisal je pet knjig na podlagi ljudske pripovedi, ki je bila v Breginju še živa do njegovih otroških let. Njegovi stari starši in starši so pripovedovali različne zgodbe in bal se je, da bodo te pripovedi izginile. Ko je videl propadanje vasi, se je zavedel, da je v resnici zadnji, ki bi lahko o tem kaj zapisal. Nastala je trilogija. V prvi knjigi je zabeležil zgodbe slovensko-avstrijskih vojakov iz Breginja, pa tudi utrinke vojakov iz drugih vasi. Posebno pozornost je v drugi knjigi posvetil turškemu vpadam na zahodno slovensko ozemlje. Tretja knjiga, *Brginci*, je posvečena preživetju slovenskih vasi v srednjem veku, ko sta bili lakota in smrt stalno prisotni. S težavo in žrtvami so ljudje branili slovensko ozemlje, ki ima mučno in krvavo preteklost.

V Novo Gorico je Rudi prišel z ženo Doro leta 1965 in si tu ustvaril družino. Zaposlil se je na Občini in temeljito spoznal goriško gospodarstvo. Občinski odborniki so ga izvolili za predsednika skupščine, ljudje pa so mu rekli *žópan*. V svojem županovanju se je zavedal pomembnosti ohranjanja podeželja, ki se je zaradi tovarn praznilo. Da so prebivalci ostajali na podeželju, so selili na vasi proizvodne obrate. Sredstva sklada za pospeševanje zasebnega kmetijstva so v dogovoru z Zavodom za kmetijstvo izkoristili tudi za odprtje kmetijske šole za zasebne kmete v Kromberku, in to v času, ko so se kmetijske šole po Sloveniji zapirale. Tako so s tem ohranili živo pokrajino.

Skelet šempetrške bolnice je štrlel v nebo že dolga leta, Rudiju je uspelo nadaljevati z gradnjo. Proti izgradnji so bile vse družbeno-politične organizacije, vendar so odborniki sklenili drugače. Župani sosednjih občin so ga podprli, župan Ajdovščine Greif z besedami: »Ne more imeti vsaka občina bolnišnice, Gorica pa je na stičišču Vipavske in Soške doline in rešil boš ogromno bolnikov, če se lotiš tega perečega vprašanja.« Odborniki so Šimca drugič podprli, Lojze Gregorič z Vogrskega z besedami: »Pogumno, tovariš predsednik!«. Dela so stekla in bolnica je kmalu doživela odprtje.

Tretje veliko delo je bilo rešitev vodne oskrbe v občini. Občani, posebno člani pevskih zborov, s katerimi je bil vedno

v stiku, so ga opozarjali na pomanjkljivo oskrbo z vodo po vaseh. Avstrijska armada je za potrebe fronte zgradila več vodovodov v spodnji Vipavski dolini, ki takrat niso več zadovoljevali potreb prebivalstva. General-polkovnik Stane Potočar, načelnik JLA, ki je bil med vojno komandant IX. korpusa, je šel Šimcu na roko in z vojniki ter gradbenimi stroji so v sodelovanju z Goriškimi vodovodi obnovili vodovode. Tako se je komandant IX. korpusa oddolžil svojim ljudem, ki so ga na tem območju podpirali med vojno.

V času županovanja je začel reševati odtok komunalnih odpadkov s separacijo na koncu Erjavčeve ulice pred železnico, skozi predor v Vrtojbo in potem na območje Vrtojbe, kjer je zdaj čistilna naprava. Takrat so regulirali tudi Vrtojbo v Šempetru.

Sodeloval je pri tajni komisiji, ki je pripravljala predlog nove meje med Jugoslavijo in Italijo v takratni goriški občini. Pripravljali so rešitev spornega mirenškega pokopališča, zahodne briške vasi Breg, ki je po predlogu razmejitve spadala na italijansko stran, in druge mejne popravke.

Primorska poje je projekt, ki ga je prva podprla občina Nova Gorica in Šimac se mu predaja že desetletja. Ohranil je tudi Goriško gledališče v času, ko so druga gledališča po Sloveniji zapirali.

Rudi Šimac je po osamosvojitvi kar 15 let vodil gibanje *Slovenske razlašene vasi* in v tem času so bili v slovenskem parlamentu sprejeti štirje zakoni, pri katerih pripravi je aktivno sodeloval. »Na žalost vprašanje nekdanjih agrarnih skupnosti, tudi na Goriškem (Grgar, Kromberk) ni rešeno, kajti velika večina slovenskih županov bi rada, da bi ta zemljišča postala občinska last, kar bi bilo podlaga za špekulacije z zemljišči. To je na Primorskem še danes prisotno,« je povedal naš sogovornik.

Danes se Rudi rad zamoti z delom okrog svoje domačije na pobočju Škabrijela, ustvarjalna žilica pa mu ne da miru in še vedno rad kaj napiše.

Majda Nemec, tekst in foto

